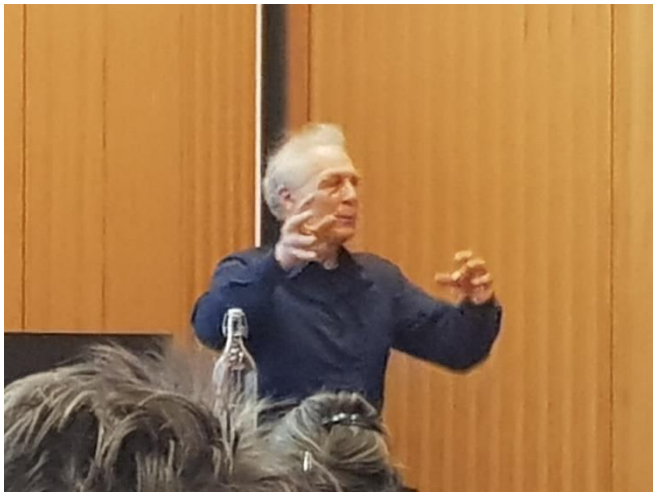

Referat Gunnar Rundgren 6 april 2022

Ett hållbart Livsmedelssystem

Gunnar Rundgren är en av grundarna av KRAV. Han är numera bonde på Sunnansjö Gård i Uppland, konsult i ekologiskt lantbruk, samhällsdebattör, författare samt föreläsare. Hans böcker Kornas planet, Den stora ätstörningen, Trädgården Jordan och Jordan vi äter behandlar olika aspekter av vårt ohållbara livsmedelssystem.

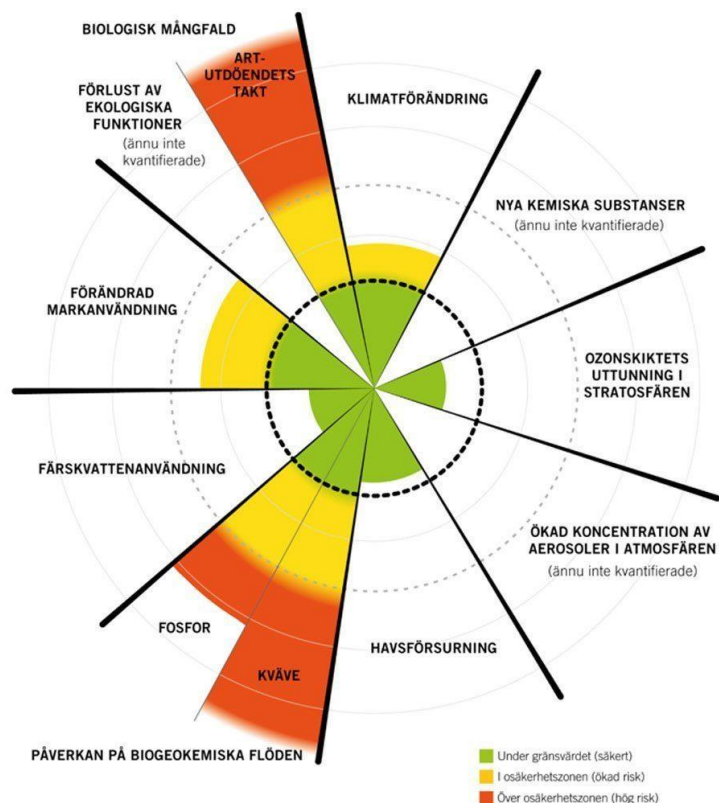
Gunnar behandlade kortfattat vår utveckling från samlare - via odlare - till dagens globala livsmedelssystem, där specialisering och transporter över

jordklotet dominerar. Ukrainas berömda svarta jord har bildats under lång tid av betande djur. Odling av spannmål och oljeväxter har kommit senare i utvecklingen där än på många andra platser.

Specialiseringen av odling till de områden som är mest lämpade och ekonomiskt fördelaktiga innebär långa transporter, monokulturer, och behov av konstgödsel. Systemet bygger på tillgång till fossil energi i form av olja för jordbruksmaskiner och frakter, liksom gas för produktion av konstgödsel. Gasen orsakar faktiskt större CO₂-utsläpp än oljan!

Ryssland är en stor leverantör, men att byta leverantör hjälper förstås inte klimatet.

Vi får ofta höra att vi ska "tänka utanför boxen", dvs. att strunta i eventuella begränsningar. Men i stället borde vi tänka innanför lådan, den lådan som innehåller kriterier för en hållbar framtid. Exempelvis bör vi tänka på de planetära gränserna, på att bevara biologisk mångfald och ekologiska funktioner, på klimatet, och på att minska färskvattenanvändning och konstgödsel.

Den "globala kosten" är inte bra för någon del av planeten. I stället borde vi satsa på en bästa kost baserat på det landskap vi lever i. En begränsad import av varor som inte kan produceras hos oss bör fortfarande kunna ske, men nuvarande system medför att mat skickas runt jorden enbart baserat på pris och marknad.

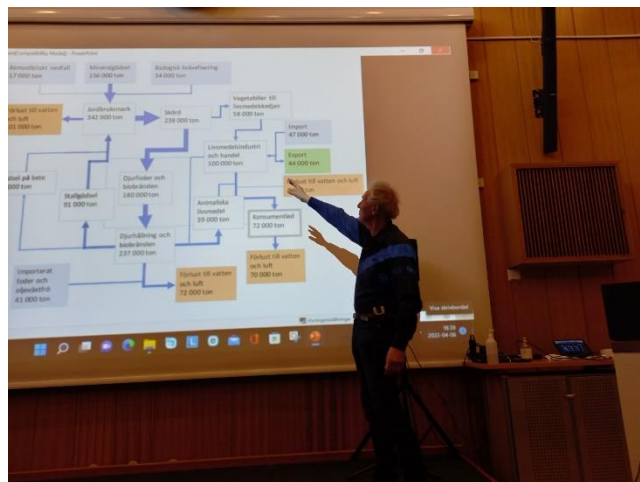
Jordbrukstekniken behöver anpassas till lokala jordar. Det finns exempel på tidigare civilisationer som kollapsat pga. felaktiga jordbruksmetoder, ofta efter krav från städer och militär på ökad matproduktion.

De traditionella nordiska odlingsystemen (växtföljder, trädgård, bete) var mycket hållbara.

Bärande principer för ett hållbart jordbruk är:

- En mångsidig produktion.
- Ett rikt och varierat landskap.
- Återskapandet av markens bördighet och vitala ekosystem.
- Minimerad negativ miljöpåverkan.
- Optimerad resursanvändning.
- Kretslopp (cirkulära flöden) på gården och mellan gården och livsmedelskedjan.
- Många människor som är engagerade, professionellt, ideellt, socialt och kulturellt.

Lant- och skogsbruk i Sverige har genom mekanisering effektiviserats mer än någon annan produktion. Produktion som är hållbar över tid går inte att mekanisera, det behövs mer händer i jordbruket. Att det finns fler baristas i Sverige än jordbrukare visar att något är fel.

Våra avlopp kan återcirkuleras genom att bygga om avloppssystemet. Urin innehåller kväve som borde användas i jordbruket.

Vi behöver också en integrering av djur, växter och natur, till exempel:

För idisslarna (ren, kor, får, getter):

- Betesdrift (slåtter) på fjäll, naturbetesmarker & utmarker.
- Vallodling och bete integrerade i växtföljder.

För gris, höns och kyckling:

- Omvandla restprodukter från livsmedelsindustri, hushåll och lantbruk.
- Bete och markberedning.

Det produceras tre gånger mer spannmål än vi kan äta, i stället används det som foder till djuren, som omvandlar det till kött och ägg.

Gunnar anser att det är fullt möjligt att "föda världen" med ekologiskt jordbruk;

- Dyrare mat - mindre svinn - minskad överkonsumtion (ju större kylskåp, ju mer svinn!)
- Minskad spannmåls- och sojaodling = minskad konsumtion av enkelmagade djur
- Bibehållen humankonsumtion av spannmål
- Bibehållen produktion av idisslare
- Ökad konsumtion av rotfrukter, baljväxter och grova grönsaker
- Minskad konsumtion av vegetabilisk olja, krävande grönsaker och frukt
- Litet utrymme för bioenergi från jordbruket
- Möjligt med känd teknik – men självklart intressant med utveckling

Men - befolkningsökningen
behöver stanna av, och
kretsloppen behöver slutas!

Vi bör gå från tallriksmodellen till
landscapsmodellen, och fråga oss;
Hur ska landskapet se ut där jag
lever? Vad kan det landskapet ge
oss? Och Vad kan vi göra för att
nå dit?

Några tänkvärda citat:

- Från kalorier och klimatavtryck till måltider och matkultur (länders matkulturer baserades en gång på vad som fanns lokalt, och vad som var lämpligt att odla).
- Från konsumtion till relation: Känn den hand som föder dig!

Länkar till mer information:

<https://tradgardenjorden.blogspot.com>

<https://gardenearth.blogspot.com>

gunnar@grolink.se

Publik: 58

Foto: Maria Larsson

Bilder: Gunnar Rundgren

Text av: Ann-Katrin Myles

